

O'zingni angla!

Нуррият

Mustaqil gazeta

Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan ★ Elektron manzil: gazhurriyat@mail.ru ★ www.uzhurriyat.uz ★ 2020-yil 21-oktabr, chorshanba ★ № 37 (1201)

ОНА ТИЛИМИЗ ФИДОЙИСИ БҮЛАЙЛИК!

Машхур авар шоири Расул Ҳамзатов таъкидлаганларидай: "Оналар – Аллохнинг ердаги ваколатли инсонлари. Оналар – дунёнинг биринчи шоиорлари". Тил садолари оналаримиз аллалари, ширин сўзлари орқали юрганизмиз сингада. Ана шу сўзларни умр бўйи асарни ва бойитган ҳолда келгуси авлодларга етказиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. Чунки тил яшаса милят яшиади. Миллат давлат бўлиб, дунёне харитасида ўзининг тарихий ўрнини згаллайди.

⇒ 3-бет

"МАВҲУМ ТАНҚИДДАН НАФ БОРМИ?..."

Кичкина бир таклифим бор: айрим муҳаррирларимизнинг "саъй-ҳаракатлари" билан сунгти йилларда журналистиканинг "очерк", "фельетон", "памфлет" сингари жанрлари "урф"дан қолди, матбуот саҳифаларида кўринмайдиган бўлиб қолди. Батъи нашрларда, коронги уйга кесас отгандек, манзисиз "фельетон"лар бериш тобора учриб бояртила. Манзисиз, эгаси анике бўлмаган танқиддан кимга наф?

⇒ 4-бет

"РУХАН ЎЗБЕКИСТОНДАМАН..."

Мен Ўзбекистонга 4 марта борганиман. Ҳар боришимда бир неча ой қолганман. Гарчи хисман тўрт бор борган бўлсан-да, руҳан ҳар доим ўзбекистондаман. Үйидиган кўпълаб китобларим, газеталарим ўзбекча. Ўзбекистон менинг иккинчи ватаним. Бу ерда мен ўзимни Ўзбекистоннинг фахрий элчиси каби ҳис этаман.

⇒ 7-бет

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ

Муҳтарам ватандошлар!

Сиз азизларни, сизлар орқали бутун ҳалқимизни бугунги күтлугу айём – Ўзбек тили байрами билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

1989 йил 21 октябрда, фоят мурakkab ижтимоий-сиёсий шароитда юртимизда "Давлат тили ҳақида"ги қонуннинг қабул қилиниши миллии мустақиллик сари қўйилган муҳим қадам бўлганини барчамиз яхши эсламиз.

Жамоатчилигимиз, ҳалқимизнинг хоҳиш-истакларини инобатга олиб, ўтган йили ушбу тарихий санани Ўзбек тили байрами куни сифатида белгилаш тўғрисида қонун қабул қилганимиздан ҳамманиз хабардорсиз. Бугун мамлакатимизда биринчи марта кенг нишонланнаётган ана шу байрам маънавий ҳаётимиздан мустаҳкаммамиз яхши эсламиз.

Хурматли юртодошлар!

Бугунги кунда биз янги Ўзбекистонни, янги Ренессанс пой-деворини барпо этишибзат зуғи мақсадларимизга еришишада, ҳеч шубҳасиз, она тилимизнинг ҳаётбахш қудратига таянамиз.

Чунки, неча асрлар оша ажоддларимиздан бигза безавол ўтиб келаётган она тилимизнинг равнақи ва истиқболи ҳақида қайгуарлиси – бу миллатнинг ўзлигини англиши, унинг маънавий камолотини юксалтириш учун кураш демақдир. Давлат тилининг обру-эътибори – бутун ҳалқ, бутун жамиятнинг обру-эътиборидир.

Ҳозирги вақтда ер юзида ўзбек тилида сўзлашувчилар сони қарийб 50 миллион кишини ташкил этиши унинг дунёдаги йирик тиллардан бирига айланбон бораёттандайдалолап беради.

Айни вақтда юртимизда истикомат қилаётган барча милят ва златларнинг маданияти ва урф-одатларини, хусусан, уларнинг она тилларини ривоҷлантириш учун ҳам зарур шароитлар яратилмоқда. Турли ҳудудларда ташкил этилган 140 га яқин миллий маданият марказлари ана шу мақсадларга хизмат қилмоқда. Куплаб таълим-тарбия маскаларни, оммавий ахборот воситалари ўзбек тили билан бирга, қорақалпок, рус, қозоқ, кирғиз, тоҷик, туркман тилларида фаолият кўрсатмоқда. Хорижий тилларга ихтинос-лашган ҳамда таълим чет тилларда олиб бориладиган таълим мұассасалари сони ошиб бормоқда.

Бугунги кунда хорижий давлатлардаги 65 та олий ўқув юритида ўзбек тили да арабиёт ўрганилмоқда, ушбу соҳада илмий изланиш ва тадқиқотлар олиб бораёттандай чет эллик олимлар сафи тобора кентаймоқда.

(Давоми 2-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

МАМЛАКАТИМИЗДА ЎЗБЕК ТИЛИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ТИЛ СИЁСАТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТҮГРИСИДА

Ўзбек тилинг ҳалқимиз ижтимоий ҳаётда ва ҳалқаро миқёсдаги обру-эътиборини тубдан ошириш, униб-усиб келаётган ёшларимизни ватанларварлик, миллий анъана ва қадрияларга садоқат руҳида тарбиялаш, мамлакатимизда давлат тилини тўлақонли жоийи этиши таъминлаш, Ўзбекистондаги милят ва златларнинг тилларини саклаш ва ривоҷлантириш, давлат тили сифатида ўзбек тилини ўрганиш учун шарт-шароитлар яратиш, ўзбек тили ва тил сиёсатини ривоҷлантириш стратегик мақсадлари, устувор йўналиш ва вазифаларини ҳамда истиқболдаги босқичларини белгилана мақсадида, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 21 октябрдаги "Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва маъкенини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПФ-5850-сон Фармонига мувофиқ:

1. Куйидагилар:

а) 2020-2030 йилларда ўзбек тилини ривоҷлантириш ва тил сиёсатини такомиллаштириш концепцияси (кейинги ўрнинларда – Концепция) 1-ловага мувофиқ тасдиқлансанни ва унда куйидагилар назардада тутильсин:

мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётининг барча соҳаларида давлат тили имкониятларидан тўлиқ ва тўғри фойдаланишга эришиш;

таълим ташкилларида давлат тилини ўқитиши тизимини янада такомиллаштириш, унинг илм-фан тили сифатидаги нуфузини ошириш;

давлат тилининг соғлигини саклаш, уни бойитиб бориш ва аҳолининг нутъ маданиятини ошириш;

(Давоми 2-бетда)

ГАПЛАШАДИГАН ВАҚТЛАР

Низомиддин МАҲМУДОВ:

ТИЛ – МИЛЛАТНИНГ ҲАМИЯТИ

"Қанча тилни билсангиз шунча яхши. Бироқ одам нафакат, ўз она тиллди сўзлайди, балки ўз тилда хаёл суради, ўз тилда туш кўради ва ўз тилда ўнгтайдай", деган эди машҳур ёзуччиларимиздан бури. Таншикли олим, ЎзФА ўзбек тили, даебиёт ва фольклори институти директори, филология фанлари доктори, профессор Низомиддин Махмудов билан сұхбатда тил учун қандай курашилаш, ўзбек тилининг дунё тиллари орасидаги мақоми, шевадаги сўзларини ўрни, тилинине бузилиши ва ўйқолишига қарши олиб бораётган ҳаракатлар ҳақидаги масалаларга эътибор қаратдиган.

– Низомиддин ака, мательумки, қадимда ўзбек тили атамаси бўлмаган. У ўйларда давомида туркӣ тил, чиграто тили тарзида кўплланган. Ўзбек тилининг қадимилийлиги,

тарихийлиги ҳақида фикрларинизни билмоқчи эдик. Бу гунги кун ҳаракатлари тарихий ҳаракатлар билан ҳай дарражада уйғон деб ўйлайсиз?

– Ўзбек тили туркӣ тиллар ои-

ласига кирадиган энг катта тиллардан биттаси ҳисобланади. Туркӣ тилни ва шунинг барбирида Ўзбек тилинин манбаларини итидошини эрамиздан олдинги биринчи асрларга олиб бориб таъашади. Демак, ана ўша даврдан бўён бу тил туркӣ тил сифатида ва унинг ичидаги ўзбек тили ҳам тараққий қилиб, ривоҷланни келаётпи.

Бу тилининг эн ривоҷланган даври XV аср, ҳазрат Навоий даври иккада қитлган давр саналади. Навоий бомбози ўзбек тилининг ёзма дурданалари заминларини яраттанини aloҳида таъқидлаши миз зариди.

Энди туркӣ тил туркӣ деб, чиграто тили тарзида кўплланган. Ўзбек тили туркӣ тиллар ои-

ШУНДАЙ ДЕДИ

Хелена ФРЕЙЗЕР:

Хелена ФРЕЙЗЕР,
БМТнинг Ўзбекистон Республикасидаги доимий вакили:

— Ўзбекистонни БМТнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича Кенгашига сайланиси катта шараф ва шу билан бирга катта масъулият. Кимнинг олдида масъулият дейсизми? Авваламбор, бу Ўзбекистон халқининг олдида масъулият. Колаверса, бутун ҳалқаро ҳамжамият оладиги масъулият. Бу дегани Ўзбекистон инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишида бошқа мамлакатларга андаза бўлишини англатади.

Маънавиятилиз кўриги

Бу маълумотдан англашилади, Департаментнинг илмий асосланган янги сўз ва атамаларни истемолга киритиши, замонавий атамаларни ўзбекона мукобилларини яратиш ва бир хилда кўлланишини таъминлаш, географик ва бошча топонимикъ объектларга юнун хужжатларига мувофиқ ном берилиши борасидаги фаoliyтни мониторинг ки-

лиш ва мувофиқлаштириш билан бοғлиқ вазифаси тилимизнинг асл ҳолатини асрлар оша сақлаб қолишида ҳал қιлувчи ахамиятга эга.

Энг асосиси, 2020 йил 10 апрели куни ўзбекистон Республикасининг "Ўзбек тили байрами кунни беълига тўрғисида"ни юнуни кирди. Демак, бугун мазкур юнун асосида илк бор давлат тилида нутқ сўзлаганини фарх билан айтсан ар-

таҳкамлашда қатор воқеликлари билан эсда қоларли бўлмоқда. Фикримиз тасдиғи сифатида, давлатнинг раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг 23 сентябрь куни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бос Ассамблеясининг 75-сессиясида ўзбекистон тарихида илк бор ўзбек тилида нутқ сўзлаганини фарх билан айтсан ар-

тона, балки инсоният ҳаётини яхшилашга қаратилган қатор эзги таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Уларнинг жаҳон жамоатчилиги томонидан кизигн тушиб олинган эса, тилимизнинг улуғлиги, меҳр-муҳаббат, умид ва ишонч тили сифатида ҳам дунё ҳалларига намоён булганидан далолат беради.

Зеро, дунёning энг нуғузли минбаридан тилимиз шунчаки янгравади. У орқали, нафақат юнун чиқишини сақлаш, унинг маъқенини мус-

ЭЪТИБОР

Ўзлик қайғуси

Тил — қайси миллига оидлигидан қатъи назар миллат асоси бўлган ҳалқ маънавиятизининг устунидир. Мамлакатимизда турли миллат вакилари битта давлат фуқаролари сифатида истиқомат қиласди. Юртимизда шаклланган одил тил сиёсати туфайли етти тишлар таълим олиб бориши.

Дунёдаги қадими ва бой тиллардан бири ўзбек тили ҳалқимиз учун миллий ўзлик ва мусаткил давлатчилик тимсоли, бебаҳо маънавий бойлик, мамлакатимизнинг сиёсий, ижтимоий, маънавий-маърифи тараққиётидаги юнун ҳурмати ўзини гендеради. Якин йилларда Она тилимиз мустаҳкам ҳуқуқий асос ва юксак макомга эга буда.

Бутунг ёнда ўзбек тили давлат ва жамият бошқаруву, давлатлараро муносабатлар, илмий, тиббиёт, таълим-тарбия, маданият ва санъат соҳаларида кўлланимлашади. Халқаро минбарларда баралла янгромақда. Аслида ҳам шундай бўлиши қерак, чунки она тили — Миллатнинг руҳидир. Тил давлат тимсоли, унинг мулки. Тилини асрар, ривожлантириш, миллатнинг юксаклашидада демакади.

Албатта, мустамлакачилик йилларига назар солсан, давлат тили тўрғисидаги юнун қабул қилинмагандарди. Абу Али ибн Сино, Абу Район Беруний, ал-Хоразмий, ал-Фаргоний, Алишер Навоий, Амири Темур, Мирзо Бобур сингари буюк шахсларни камириштаги юнун тилимиздаги юнун тилимизнинг нуғузини юртимиздан сенади. Ишон юнун тилимизни саҳифада яратади, юнун тилимизни асрар-авайлаш, қелажак авлодга соғлиғига етказиши барчамизинг бурчимиз.

Айттиш керакки, дунёдаги кўргина давлатлар расмий доирада иш юритишида ўзининг миллий тилига эга эмас.

Чунки, бу ҳаллар мустакил эмас, қутиклидик, яъни бошча давлат мустамлакаси хисобланади. Бизнинг баҳтимиз ўз она тилимиз давлат тили сифатида эътироф этилганида, эндиликда тилимизни асрар-авайлаш, қелажак авлодга соғлиғига етказиши барчамизинг бурчимиз.

Гарбер лингвист олимларининг фикрича, жаҳонда таҳминан янга 25-50 йиллардан сунг ҳозирги кунда мусатмалада бўлган ўнта тилдан биттаси сакланшиб колар экан. Ваҳоланки, рўйхатта олинган тилларнинг ҳар бирордан юн миннан ахоли фойдаланади. Ушбу ҳолатнинг ўзиёт мавжуд тилларнинг қелажаки учун қайғириз лозимлигидан далолат беради. Тил яшаб қолиши учун ўндан қамида бир миллион одам сўзлашиши қерак, демокрация олимлар. Она тилимизнинг нуғузини юртимизни таълимни маънавиятизидаги мусатмаладардан бирориди.

Тархани манбаларда ёзишлича, қачонки миллат болалари ўз она тилида ўқиш ва ёзишин тұхтасат, ўша миилат тилининг йўқолиб кетиш жароғи тезлешганини билдиради.

Ишон қалбига барча эзгу фазилатлар болалик-

дан она тили орқали сингади. Тил нафақат мусамма в оситаси, балки ҳалқинг маданияти, урф-одати, турмуш тарзи ва тархи ҳамдир. Шундай экан, ҳалқимиз, миллатимиз қелажаки тилимизнинг маъқудлигига боягик. Бунда, албатта, нафақат ҳалқ таълими ва ўтра ва олий таълим, балки болаларнинг она тилини боғчаларда самарали ўрганишларига тўлиқ шароит юратиши мақсадга мувофиқ будади. Оила ва маҳалла эса милий таълими ва тарбияда алоҳиди ўрин тулади.

Мактабгача таълим ана шундай масъултилини ва шарафни визифани тўлақонли бажарилишини таъминловини асосий пойдөвр хисобланади. Бугунги кунда мактабгача таълим соҳасида фаoliyт юрттаётган ходимларнинг билими, тажриваси, қасби маҳоратини хисобга олсан, шу соҳада етишиб чиқаётган кадрларнинг дунё стандартлари даражасида билим олиши омилларига эътиборни янада кучайтириши зарурлиги кўринади.

Демак, она тилимизнинг таъсирчан мақоми, гўзлариги, латофатини сақлаш, қелажак авлодга соғҳолатда етказиши ҳар биримизнинг маънавий бурчимиз эканлигини ҳеч қанон унтааслигимиз зарур.

Дилноза НУРМАТОВА,
Фарғона вилояти,
Бувайдо тумани Мактабгача таълим бўлими
мудири.

ҚУТЛОВ

Сурхондарё вилояти, Музработ тумани ҳалқ таълими бўлими жамоаси

**21 октябрь — Ўзбек тили байрами куни
муносабати билан барча юртдошларни изни
саҳимий муборакбод этади.**

Дунё тамаддунида она тилимиз — ўзбек тили юқори мавқега эга. Сўз бойлигимиз оламни ҳайратга согулуп. Ўзбек миллати бор экан ўзининг нуғузини, муқаддас ва қадрли эканлигини ҳеч қачон ўқотмайди. Зеро, буюк боболаримиз илмий мероси она тилимизда яратилганлиги ҳам унинг асрлар оша янада баркамоллашиб ривож топишига асос бўлади.

Хурматли юртдошлар! Мамлакатимиз бўйлаб нишонланаётган она тилимиз байрами яна бир бор барчамизга кўтпуг бўлсан!

ЖАРАЁН

АКС-САДО

Мен шоир Баҳром Рӯзимуҳаммад ижод намуналарини кузатиб бораман. Айниқса, мактаб масаласига оид маколалари эътиборимни тортади. Яқинда "Hurriyat" саҳифаларида эълон қилинган "Учичи Ўзғониши эпкинлари" сарлаҳали мақолосида, "Сиздан ўрнак олсалар..." сарлаҳали очиқ жадиди ҳам муллэф жамият тараққиёти ўйнода муллимлар улкан вазифани бажариши мумкинлигини таъкидлаган. Унинг фикрича, ҳар битта мактаб тарихи ёзиб қолдирисида кеяр. Шундагина ўқувчиларда Ватанпаварлик тушугули мустаҳкам шаклланади. Бу ҳар томонлама фойдали тақлифдор. Педагоглар ҳам, ўқувчилар ҳам, ноширлар ҳам "мактабнома"лардан наф кўриши мүқарардир.

МАКТАБИМИЗ ТАРИХИНИ ЯРАТАМИЗ

Қадрдан мактабимиз биноси 1935 йилда курилган. Бинобарин, им масакни бўсағаларига Абдулла Қодирӣ, Абдулхамид Чўлон, Усмон Ноир каби улуг шахсларнинг қадам излари тушган эктимондан холи эмас. Агарда бис бу шонли тарихин ўргана бошласак, кўпгина сирларни сиюнишини ани.

Аспин олганда биз ўқувчиларга сабод берадиган бинонинг ўзи тарихи иштоши. Мана, саксон беш йилларига қадимига манзаралар бис-бутун саклантириб турибди. Бундан ўн иккى йил мухаддам бино таъмирловардан чиқарилди. Агарда этса, табарук масакнинг тўкъон ишларига мушакнини иштадиган ҳаммада.

"Мактабимиз ифтихорлари" номли стенддан машҳурик погонапарига дадил кўтарилик сабоби, битирувчиларнинг сурлатари жой олан. Улар орасида шоир, драматург, Ҳайдар Ҳуммад, санъаткорлар: Риҳси Иброҳимова, Марнат Азимов, Исимол Жалилов, Сайёра Юнусова, сұхандонлар: Насиба Иброҳимова, Насиба Максудовларнинг сурлатари жой олан. Ўқувчиларнинг аквариити улуг мактабдошларнинг хәтифлари ўзгаётган кадрларнинг таълими таъсирчан мақомини таъминлашади. Ҳайлар Ҳайратон ахорларнинг саболларига жавоб қайтаралариз. Олимлар эса атамида тарихга бошқача ёндошмоги мумкин. "Шайхонтохур" атамаси маъносини тұлға билимнинг саболларига жавоб қайтаралар. Ҳайратонда шарҳлашада бир қарорга кепалаймиз. Бир ўқувчиларни биши Шайх Ҳованд Тоҳир дея шарҳласа, бошча бирорларни бошқача фарзанларини илгару суради. Умуман олганда, Тоҳменти тархининг, ҳаммада мактабларни билиши истайдилар.

Марвид келганида "Hurriyat" газетаси тўрғисидан ҳам фикримиздан гарипларни билдириб ўтмокиман. Мазкур нашрордаги ранг-баранг мақолаларни, сұхбатларни, шеър ва ҳикояларни иштейди мутолла кимлекдамис. Айниқса, ўзбек тилининг соғлиғига йўлида куюнчаклик илиа ёзилши кадрларнинг мактабларнинг көнгидларнинг таълими таъсирчан мақомини таъминлашади. Тоҳменти тархининг, ҳаммада мактабларни кепалаймиз.

Ўзим кўпроқ тарихий мавзулардаги материалларга қизикманам. Мазлумки, Тоҳменти қадими шаҳарлардан бири ҳисобланади. Ҳусусан, шарҳимизга тўлаҳтак мақоми бирорнан сурлатади. Тоҳментикларнинг саҳватларини, меҳмонстулиги тилларда достон будди. "Тоҳмент — нон шарҳи" деб бекиз айтимаган, албатта. Таклиф шуки. "Нон шарҳи"нинг тархи "Hurriyat"да босқич-босқич шакллантириб бориласи... Биз улуг адид Абдулла Қодирӣ қаламига мансубини "Ўткан кунлар" романни орқали тархимиз хусусида озигина тасаввур ҳосил қилганимиз. Агарда таққослайдиган бўлсан,

"Мавҳум танқиддан наф борми?..."

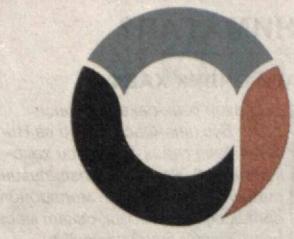
Рости, анчадан бери "Хуррият" газетасини ололмайтганди. Газетанин шу ўти 23 сентябрьда чоп этилган 33-сони кўлмега тушиб қолди. Газета буткул янги ёқиёдиги, очиқ ва шаффо чиқаётганини кўриб, шу соҳанини бир фахрий вакили сифатида, жуда курсанд бўйдим. Газета жамоасини бу катта меҳнат, шаҳду-шилоат билан чин қалбимдан табриқлашим келди.

Фикри охизимчча, газетасини азюртга манзур қилимсан, деган муҳаррир Абдулла Қодирӣ, Абдулхамид Чўлон, Усмон Ноир каби улуг шахсларнинг ҳоли эмас. Бироq ҳозир менинг максадим бу эмас...

Кинчина бир тақлиф бор: айрим муҳаррирларимизнинг "саъиҳароатлари" билан сўнгтий йилларда журналистикинг "очерк", "фельтон", "мамфет" сингари жанрлари "урф"дан колиб, матбуот саҳифаларида кўринмайдиган бўлиб қолди. Беъзи нашрларда, қорони ўйга кесак отгандек, манзисиз "фельтон"лар бериш тобора урчи боряти. Манзисиз, эгаси аници бўлмаган танқиддан кимга наф? Аксинча, юқоридаги мен айтган жанрлардаги материалылар ҳам вакти-вақти билан борился, дейлик, ислоҳотларнинг олдинги сафларида бораётган замондошларимиз ҳаётидан олиб ёзилган энг сара очерк-вакти учун танлов эълон қилинса, нур устига нур буларади. (Кейинчалич бу очеркларни жамлаб, "Хуррият" тукубхонаси) сериясидаги китоб ҳолида нашр этиши ҳам мумкин.

Газетадаги ҳаёт ҳақиқатлари акс эттилганинг кўнглигим тогдек тусди. Газетадаги ҳаёт ҳақиқатлари акс эттилганинг кўнглигим тогдек тусди. Ортиқали НОМОЗОВ, фахрий журналист.

SQB

ҚИЗИЛ ТУПРОК МҮЖИЗАСИ

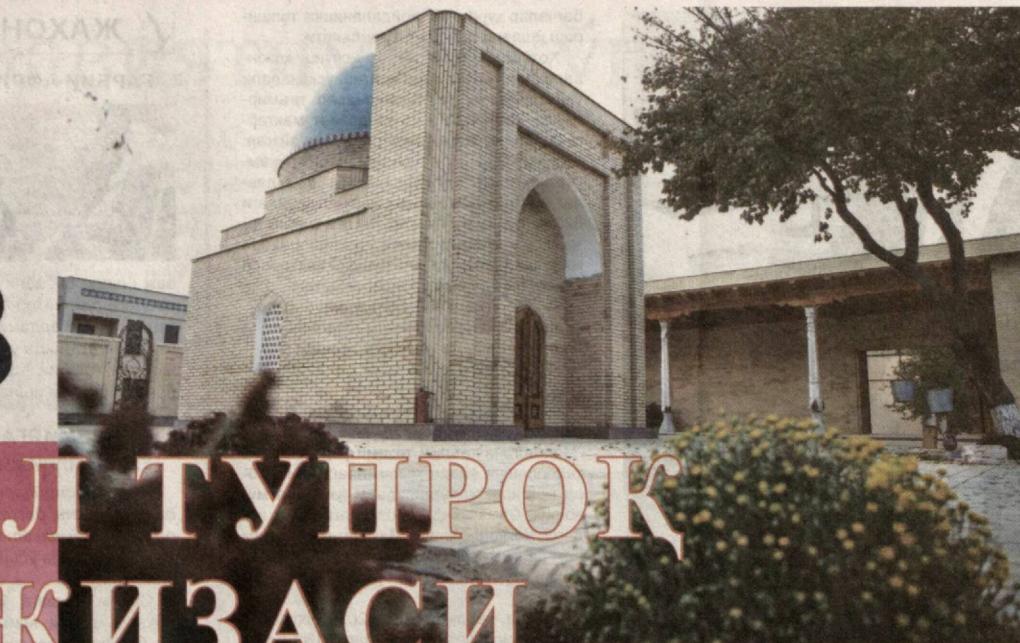
Риштонда Фарғона водийсининг энг сўлим, баҳаво кенгликлари, ёйик адирликлари ястаниб ётади. Бу жойлар эрамиздан аввал ҳам маданият ўчоги хисобланган. Чунки, Буюк Ипак йули Риштон орқали ҳам утган. Натижада шаҳарда савдо-сотик ва хунармандчилликнинг гуллаб-яшнаши унинг равнақига катта таъсир кўрсатди.

Айниқса, хунармандчиллик кенг ривожланди. Марказий Осиёда ноёб, ўз услуби га, ажаб ва бежирим сирланган сопол буюмлар моҳир кулоллар томонидан айнан Риштонда тайёрланган. Шаҳар номи ҳам сундча "Раш" ("Руш", "Руши") — "қизил ер" сўзидан олинган. Қизил тупрокдан ясалган сопол буюмлар Риштоннинг доворумни ёйди. Ўзга юртларга ҳам таниди.

Шу сабаб, Риштон ҳалтигача "Кулоллар юрти", деб этироф этилади. Ўз ишининг устаси, моҳир кулоллар тайёрланган сопол маҳсулотлар ўзининг бошقا юрт кулоллари буюмларига ўхшамайдиган, антикалиги, табий ранглари ҳамда Фарғона водийи услубига мос, аммо ўзига хос қалампир нусхали нақшлардан фойдаланиб безатилганини билан ажralib туради. Ҳалқаро хунармандлар савдо ярмаркаларида "Риштон кулоллар", "Риштон кулолчилик мактаби", "Риштон кулолчилик маҳсулотлари" каби сўзларнинг янграб туриши ҳам шундид.

Аслида кулолчилик оддий хунар эмас. Унинг ҳам ўзига яраши сир-асорлари бор. Бу хунарни эталонлаш кишидан кунт, ирода ва сабр, синковлик ва керак бўлса, фидойилники талаб этиди. Ота-боболарни музиннинг унут бўлуб кетаётган сопол буюмларнинг ноёб турларини яратиш анъаналарини қайта тикилаш ва ривоҷлантириш, оддийгина ҳом лойдан санъат асари яратиш борасиде олиб бориласеттан эзгу ишлардан, албатта, келгуси авлодлар миннатдор бўлади.

Айни кунларда Ўзбекистонда ягона хисобланиб, Риштонда барпо этилаётган ку-

тўғрисида"ги Қарорга имзо чеккан эди. Қарордан кўзда тутилган мақсад юртимизномин алларга элизитан зардузлик, гилемдўзлик, каштачиллик, шу ҳатори, кулолчиликнинг ноёб турларини жонлантириш, ахолининг кам таъминланган қисмими миллӣ хунармандчилликка кент жаҳб қилиши ва ўшларда миллӣ анъаналарга қизикини ўйготиш, энг муҳими, янги ўринлари яратиш назарда тутилган. Кўзланган мақсадга эришик учун тикорат банклари зиммасига ҳам устувор вазифалар юклатилди.

Тазбир жоиз бўлса, Риштон кулолчилик мажмууси ҳам Узбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташки савдо вазирилиги, "Ўзсаноаткурилишбанк"нинг эса моливий кўмаги билан барпо этилаётган бежиз эмас.

Миллӣ ва замонавий мейморчилик анъаналари ўйнучасида 20 нафар кулол-хунармандлар учун иккича қаватли хонадонлар, музей-галерея ва банк хизматлари маркази қад ростлаган. Хонадонларнинг биринчи қавати устахона ва савдо-ярмарка дўконлардан иборат.

Мажмуя эгалаган ер майдони 1,1 гектарни ташкил қилиди. Бу ерга ташриф буюрганлар кўккам ва муҳташам мейморчилик санъатининг миллӣ намунаси барпо этилганига ишонч ҳосил қилиши шубҳаси. "Ўзсаноаткурилишбанк" қошибади "SQB Capital" компанияси мажмууни куриш, жиҳозлаш ишларига 19 миллиард сўм ажратди. Этъоборлиси, мамлакатимизда ўзига хос тароватли масканни бундай этиш жараёнларида риштонни кўли гул ҳунармандлар, хусусан, уста кулоллар билан кенгашти иш олиб борилди. Натижада ҳар бир турар-жой ўзига

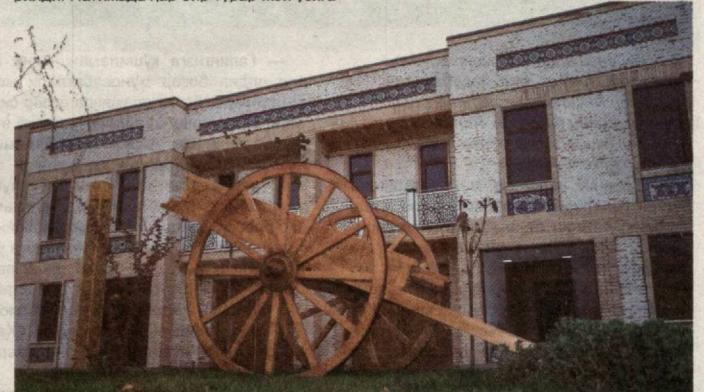
сатилаётган этиборга ҳам тан бериша ажабмас.

Бундан ташкәри, Риштон кулолчиликнинг дунёнинг ҳеч бир ҳудудининг азалий кулолчилик намуналарига ўхшамайдиган санъат асарлари АҚШ, Буюк Британия, Франция, Польша, Швеция, Ирек, Эрон, Миср каби мамлакатларда бўллиб ўтган ҳалқаро кўргазма ва ярмаркаларда намойиш қилиниб, юксак эътирофа сазовор бўлганди. Махмуя ишга тушндилиши билан 230 га яқин янги ўринлари яратилади. Уста хунармандлар томонидан яратилган нодир маҳсулотлар хорижга экспорт қилинши ўйла кўйилади. Бунинг учун Риштонда катта захира мавжуд.

Эндиқда Фарғона водийсига келган ҳорижлик сайдех ёки меҳмон, албатта, Риштон туманига ташриф буориши этиборга олиниб, мажмууда кўргазма-музей ҳам ташкил этилган. У ерда миллӣ-амалий санъатимиз намуналари билан танишиш, қолаверса, кулолчилик асарлари ясалишини кузатиш имконияти мавжуд. Бу ҳам Риштоннинг сайёхлик салоҳитини янада осишига хизмат қилади.

Шу билан бирга, айни кунларда мажмууга ёндош "Хўжа Рушнон" тарихий ёдгорлиги ҳам "Ўзсаноаткурилишбанк" ҳомийлигига капитал таъмириланниб, ободонлаштириш ишлари ниҳоясига таъмирилаштирилди. Мазкур қадамхони миллӣ қадриятлар ва замонавий архитектура ўйнунигига алоҳида эътибор қаратилди.

Тарихий қадамколарни обод қилиш, таъмирилаб, кўркам ҳолга кептириш ул-

хос мъеморий өчимга, айтиш мумкинки, мъеморларнинг дастхатига эга буди.

Мажмууми, яқин йиллар мобайнида Риштон шаҳрида кулолчилик маҳсулотлари, умуман, хунармандчиллик бағишланган бир қатор ҳалқаро фестиваллар утказилганди. Бундан кейин ҳам бундай нуғузли фестиваллар ҳали кўн бора ўтказилиши режалаштирилди. Шундай азан, ҳалқаро фестивалларга дунёнинг турли мамлакатларидан келган сайдехлар, нафакат Риштон кулолчилик ва хунармандчиллик санъатига, балки яқин кунларда фолијатини бошаш арафасида турган Ҳунармандчилликниң олинигандан кўринади.

2019 йил 28 ноябрда Президентимиз

"Хунармандчилликни янада ривоҷлантириш ва хунармандларни кўплаб-куватлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар

важоҳлантиришга катта этибор қаратилди.

Бу ҳам бўлса, миллӣ қадриятларимиздан бири бўлган кулолчилик санъатини асрар-авайлаш, ота-боболаримиз бигиза мерос қолдирган осори-атикаларни келаҳаш авлодга соғ ҳолча етказиш максад килиб олинганда кўринади.

2019 йил 28 ноябряда Президентимиз

"Хунармандчилликни янада ривоҷлантириш ва хунармандларни кўплаб-куватлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар

важоҳлантиришга катта этибор қаратилди.

Бу билан ҳам аждодлар руҳини шод этган, ҳам фарзандларимизнинг ўзлигини англашига, миллӣйликни чукур ҳис этишига катта кўмак берган бўламиш.

"Ўзсаноаткурилишбанк" АТБ томонидан барпо этилаётган Риштон кулолчилик мажмууси ҳамда тикланаетган "Хўжа Рушнон" тарихий ёдгорлиги капитал таъмириланниб, ободонлаштириш ишлари ниҳоясига таъмирилаштирилди. Мазкур қадамхони миллӣ қадриятларимиздан асрар-авайлаш, ота-боболаримиз бигиза мерос қолдирган осори-атикаларни келаҳаш авлодга соғ ҳолча етказиш максад килиб олинганда кўринади.

Банк Ахборот хизмати.

Кутлов

"O'ZSANOATQURILISHBANK" АТБ ЖАМООАСИ

Сиз, азиз Ватандошларни ҳалқимиз, миллатимиз, ўзлигимизнинг ёрқин ифодаси, маънавий кўзгуси —
Она тилимиз давлат тили сифатида эъзозланганига
31 йил тўлгани ҳамда дунё ҳамжамиятида Ўзбек деган
миллат яшашини ҳар лаҳзада тараннум этаётган
тилимиз қадрланган, улуғланган сана

**21 октябрь —
Ўзбек тили байрами куни
билин барчангизни қизғин муборакбод этади.**

Азиз юртдошлар!
Ушбу тарих саҳифаларига
муҳрланадиган унумтилмас
дамларда Сизни муборакбод эта-
ётганимиздан
бехад мамнунмиз!
Барчангизга ўзбекона илму
маърифат, маънавият
улашадиган
Она тилимиз қадр топган кун
яна бир бор қутлуғ бўлсин!

21
ОКТЯБР

Андижон вилояти, Балиқчи тумани

халқ таълими бўлими жамоаси

Кутлоб

21 октябрь — Ўзбек тили байрами муносабати билан барча юртдошларимизни самимий муборакбод этади.

Она тилимизниг равнақи юртлар оша дунё билан бўйлашаверсин! Миллатимизниг тимсоли бўлган тилимиз Ватанимизниг, давлатимизниг барқарорлигини бўлгиловчи, халқимизниг барҳаётлигини сўзлагувчи, ер юзи харитасида мангу қўним топгувчи қадриятдир!

Аэзиз юртдошлар!

Жамоамиз номидан барчангизни БМТда янграётган она тили байрами билан табриклаймиз, хонадонингизга хотиржамлик, дастурхонингизга тўкинлик тилаймиз!

**21 ОКТАБРЬ —
ЎЗБЕК ТИЛИГА
ДАВЛАТ ТИЛИ
МАҚОМИ
БЕРИЛГАН КУН**

ХУҚУҚ

Албатта, имон-эътиқодли ҳар бир одам эрта тонгдан иш, ўқиши ёки бошқа бир юмуш билан уйдан чиқар экан, аёнки, ҳозир жиноятга кўл ураман, ўзганинг ҳақини умаралан, деб ният қилмайди. Шундай экан, кимдир билб-билмай, кимдир жаҳл устида айборлар қаторига қўшилиб қолади...

Шунинг учун ҳам мамлакатимизда жазони ихро этиштизимини такомиллаштиришга алоҳида эътибор қартилмоқда. Айниска, маҳкумларнинг хукукварини, эркинликлари ва юнуний манфаати химоясими таъминлаш, уларнинг қайта жиноят оиди этишини олиш мақсадида профилактика ишлари тубдан яхшиланянати. Ахлоқ тузатиш тартиғи ҳам такомиллашти. Эндилиқда тарбиявий ишлар шахсонинг тўғри йўлга тушиб олишига, маъмуд манъода, қўмакчи вазифасини ўтаси қераклиги, у оиласи бағрига ҳеч бир маломатларни қайтиши учун барча чоҳар-таддирлар кўрилмоқда.

Президентимизнинг 2018 йил 7 ноябрдаги "Жиноят-ижкория қонунчилигини тубдан такомиллаштириш чора-таддирлари тўрисида" гаюри билан 2019 йил 1 январдан бошлаб Тошкент вилоят Ички ишлар бошқармасида Пробация бўлими, шаҳар-туман ички ишлар органларда эса пробация гурухлари ташкил этилди.

Қарор икросини таъминлашда ўтган даврнинг 9 ойи давомида пробация гурухи хисобида туриб, меҳнатта ҳалол муносабатда бўлган, суд томонидан белгиланган чекловларга тўлиқ риоз этган 2 минг 62 нафар маҳкумга нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖККнинг 73-моддасига асоссан, инсонпарварлик далолатномалари кўлланнилди, жазодан муддатидан илгари шартига равишда озод этилди.

Шунингдек, билб-билмай жиноятга кўл урган шахсларга нисбатан сайдёр сударнинг жорӣ этилиши, унда тумандаги хуёк-тартиб орғани ходимлари, МФИ фаоллари иштироки натижасида ижобий натижаларга эришилмоқда. Махалла-кўй олдида ўзининг, оила аъзоларининг утта қолиши яхшигина татсир ўтказалти.

3 марта судланган Артём Маззакининг юриш-турлии хулқи анча ижобий томонга ўзгари, оиласи дейдиган бўлуди. Аммо нима бўлдики, ахлоқ тузатиш ишлари жазосидан бўйин товлай бош

ўрганилиб, улар билан доимий равишда профилактик-огохлантирув таддирлари ўтказиб келинмоқда. Ҳар бир шахс, аввало, инсон эканлигини ёдда тутиб, тақдирига бефари бўлмаслиб бўрчимиз. Шу сабаб, имон қадар оиласи бағрида, ҳалол меҳнат қилиб, фаровон турмуш кечиришига шароит яратишга ҳаракат қиласпмиз.

Баъзан шундай ҳолатлар ҳам бўладики, шунча ҳаракат кильсан ҳам заррача ёрдаминг тегмайтанини кўриб, хайратга туласан. Ангрен шаҳар ИМО пробация гурухи хисобида турнига тузатиш ишлари яшаш жойида текширтилганда, у жазони ўташдан қасддан бош тортиб, спиртили ичимлик истеъмол қилиб юрганилиги маълум бўлди. Оқибатда ҳар кунги мастилик бош миз толапарни эмира бошлагани аниқланди. У Тошкент вилоят Наркология диспансерига давола учун яхлаштирилди.

Албатта, ношуз ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида, назоратдаги шахсларни ижтимоий ҳайёт мослаштириш бўйича 56 маротаба меҳнат ярмакалари ташкил этилди. Жазо ўташдаги 1015 нафар шахса исха ўйланни берилди ва доимий ҳамда вақтнингчалик ишларга койлаштирилди. 841 нафар қайта касбга ўйналтирилди, 349 нафари эса касбга ўйналтириш бўйича бепул ўқув курслари юборилди. Бундан кейин ҳам жиноятичлики камайтириш, намунали худудлардан бирига аллантирилди. Барча имкониятларимизни исха солиб ҳаракат қивверамиз.

Азмиддин БУРХОНОВ,
Тошкент вилояти ИИБ
Пробация бўлими бошчилиги,
подполковник,
Акрам ҲАСАНОВ,
Бош прокуратура бошқарма
китти прокурори,
Искандар САЙДКУЛОВ,
Бош прокуратура бошқарма
прокурори.

ТАФАККУР

Денгизда бори қирғоққа чиқади

Ширин сўз соғ кўнгиллар учун асал каби тотпишидир, болалар учун мулоидим табиатли одам — ҳалвофуруш каби севимлидир.

Алишер НАВОЙИ.

Қалб — денгиз, тил — қирғоқ. Денгизда бори қирғоққа чиқади.

Жалолиддин РУМИЙ.

"Она тили, она тили", бу — яхши орзу. Аммо тилсиз оналар тилида мактабий китоблар ёзила берса, Туркистонда ададсиз бузук она тиллар шевасида ададсиз китоблар ёзилади. Чунки бу оналарни тили бир-биридан фарқлилар. Биз аввал оналарни ўқутуб, аларга тил ўргатмогимаси даркор.

Махмудхўжа БЕХБУДИЙ

Болаларга "Онанги ур, отанги сўк", деб ўргатманг, Уриш, мушлаш каби бежо жиноятдан гаптурманлар!

Абдулла АВЛОНИЙ

...Жасоратимизнинг қолган-күтқанини ҳам олмоқ муддәосида ёдилар. Биз сўз эркинлиги сўрар эдик. Лекин тилимизни төк-туғидан кесмоқчи бўлдилар. Жасорат биткан эди, тил кесилган эди...

Абдулла ҚОДИРИЙ

РАССОМ ХАНДАСИ

Узбекча
ПЛОВ
ХАНУМ по
ТАШКЕТСКИЙ
ЛАГМАН
САМСА
ШУРПА ва
ШАШЛИК

Мы открылись

Хусан СОДИҚОВ чизган карикатура.

